

ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΛΕΙΔΑ ΣΤΟ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ • 6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2024

A1. Μετάφραση: *ἴδετε βοήθημα Εν Δυνάμει.* (20)

B1. 10 σημεία (•) x 1 μονάδα = 10 μονάδες (10)

α. Στα χρόνια του Κικέρωνα διαπρέπει στη ρωμαϊκή πεζογραφία, μεταξύ άλλων και ο χαλκέντερος Βάρρων ο Ρεατίνος (116-27 π.Χ.).

- Ο Βάρρων είχε ήδη στα χρόνια του Κοϊντιλιανού (1ος αι. μ.Χ.) τη φήμη του "πιο καλλιεργημένου ανάμεσα στους Ρωμαίους και του καλύτερου γνώστη της λατινικής γλώσσας και όλης της αρχαιότητας: τόσο των ελληνικών όσο και των ρωμαϊκών πραγμάτων".
- Πράγματι έγραψε πάνω από 600 βιβλία σχετικά με τη ρωμαϊκή και παγκόσμια ιστορία, τη θρησκεία, τον πολιτισμό, τις καλές τέχνες, το θέατρο, τους νόμους, την παιδαγωγική, τις επιστήμες, τη γλώσσα, τη γεωργία.
- Πρόκειται για ένα σπάνιο και εκπληκτικό συνδυασμό εγκυκλοπαιδιστή, γραμματολόγου, γραμματικού, αρχαιοδίφη - ιστορικού, νομομαθούς, τεχνοκρίτη και φιλοσόφου, που, έχοντας στο νου του μόνο τη Ρώμη και τους Ρωμαίους, κατέθεσε μια πλούσια παρακαταθήκη στο θησαυροφυλάκιο της λατινικής γραμματείας.

β. Τα κικερώνεια χρόνια έχουν και ποιητική συγκομιδή, ποσοτικά λίγη, ποιοτικά όμως τεράστια.

- Διαφορετικά από τον απαισιόδοξο ερωτικό Κάτουλλο και τον επαναστάτη υλιστή Λουκρήτιο, ο πολυγραφότατος Βάρρων διακωμωδεί και σχολιάζει τα πάντα στις ψυχαγωγικές και διδακτικές του Μενίππειες σάτιρες (Satutae Menippeae : εκατόν πενήντα βιβλία!), όπου συνδυάζεται αρμονικά ο ποιητικός με τον πεζό λόγο.

B3. cernatur, domus, coniunx, instinctam, docēre (10)

Γ1. (15)

▪ filius : τη γενική του ενικού αριθμού :	fili /-i
▪ proelio : την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού :	proelia
▪ viribus : την αιτιατική του ενικού αριθμού :	vim
▪ fortior : το επίρρημα στον θετικό βαθμό :	fortiter
▪ iniussu : τη δοτική του ενικού αριθμού :	iniussui
▪ morte : την ονομαστική του ενικού αριθμού :	mors
▪ dotem: την ονομαστική του ενικού αριθμού :	dos
▪ hoc : την αιτιατική ενικού του αρσενικού γένους :	hunc
▪ longa: την αφαιρετική ενικού του συγκριτικού βαθμού στο ίδιο γένος :	longiore
▪ penātes : τη γενική του πληθυντικού αριθμού :	penatium
▪ liberique : τη γενική του πληθυντικού αριθμού :	liberorum(que)
▪ quodam: την αιτιατική ενικού του ουδέτερου γένους της αντωνυμίας :	quoddam
▪ quid : την ονομαστική ενικού του θηλυκού γένους της αντωνυμίας	quae / qua
▪ durius : τον αντίστοιχο τύπο στον υπερθετικό βαθμό :	durissimum
▪ militibus : την ονομαστική του ενικού αριθμού :	miles

Γ2. (10)

▪ praefuit : το απαρέμφατο του Ενεστώτα :	praeesse
▪ transfixit : το απαρέμφατο του Μέλλοντα στην παθητική φωνή :	transfixum iri

▪ petivērunt : το γ' πληθυντικό της προστακτικής του Μέλλοντα Ε.Φ.	petuntor
▪ traxit : το β' πληθυντικό υποτακτικής Παρακειμένου στην ίδια φωνή :	traxeritis
▪ ingredientī: τον ίδιο τύπο στον Παρακείμενο :	ingresso
▪ cecidit : το απαρέμφατο του Ενεστώτα :	cadere
▪ reperissem : το γ πληθυντικό υποτακτικής Μέλλοντα :	pariturae sint
▪ persuāsit : το β' ενικό της προστακτικής του Ενεστώτα :	persuade
▪ instinctam : α' ενικό της υποτακτικής του ενεργητικού Παρακειμένου :	instinxerim
▪ conloqui: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του Υπερσυντελικού :	conlocuta eras

Γ3. (5)

abīret → **abītum**, edixit → **edictum**, abstinērent → **abstentum**,
 praeterequitāvit → **praeterequitatum**, Congrediāmur → **congressum**

- δε διαθέτουν τα: *laccessitus est* (παθητικό), *cernatur* (απρόσωπο παθητικό), *antecellat* (ελλειπτικό)

Δ1. ΠΣ: "a duce hostium his verbis proelio *laccessitus est*". (3)

▪ ΕΣ: **dux** hostium his verbis proelio **laccessivit** **adulescentem / eum**

Δ2. (4)

▪ Congrediāmur, singulāris proelii eventu **in/ad cernendum**
 ▪ Congrediāmur, singulāris proelii eventu **cernendi causa / gratia**

Δ3. (3)

▪ Sed consul, in castra **reversus**, adulescentem, **per quem** hostes fugāti erant, morte multāvit
 - σύμπτυξη σε συνημμένη μετοχή, καθώς το ημιαποθετικό ρήμα έχει ενεργητική διάθεση.

Δ4.

α. Nemo vero eos **miseratus sit!** (1)

- (αρνητική λέξη + υποτακτική Παρακ./ δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί το *poli* + απαρέμφατο, καθώς το ρήμα βρίσκεται σε γ' ενικό πρόσωπο)

β. Seneca hortabatur homines **ne aliquis / ne quisquam** (vero) **eos/illos miseraretur**, quod infeliciter **vixissent!** (4 x 0,5 = 2)

- Η αποφατική Βουλευτική πρόταση εισάγεται με το *ne*, το οποίο δεν μπορεί να ακολουθείται από άλλη αρνητική λέξη. Ως εκ τούτου, θα πρέπει το *nemo* να αντικατασταθεί από *ne* + την αντίστοιχη καταφατική αντωνυμία.

Δ5. "**mercenarius meus discessit** et ab eo rus **desertus est**". (4 x 0,5 = 2)

Δ6. "Scipiōnis filiae ex aerario dotem accepērunt, quia nihil illis reliquerat pater." (5)

α. Seneca scripsit Scipiōnis filiae ex aerario dotem **accepisse**, quia nihil illis **reliquisset** pater.

β. Scipiōnis filiae ex aerario dotem accepērunt, **nulla re** illis **relicta a patre:**
 - σύμπτυξη σε γνήσια αφαιρετική απόλυτη / ο τύπος *nulla re* σχηματίζεται με την χρήση της αφαιρετικής του ουσιαστικού *res*, που είναι όμως θηλυκού γένους, εξ ου και ο τύπος *relicta*.

Δ7. quod imperandum militibus esset. (4)

α. Δευτερεύουσα Αναφορική πρόταση προσδιοριστική που εκφέρεται με υποτακτική, λόγω του πλαγίου λόγου και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (imperandum esset) γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (videbatur) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

β. Ισοδύναμη έκφραση: quod is/Sertorius deberet imperare militibus.

Δ8. (6)

- quanto: **Αφαιρετική** (οργανική) του μέτρου ή της διαφοράς στο *antecellat*.
- cupiditate: **Αφαιρετική** (οργανική) του εσωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο *permotus*.
- consulis: **Γενική Υποκειμενική** στο *iniussu*.
- morte: **Αφαιρετική** (οργανική) της ποινής στο *multavit*.
- pulchritudinis: **Γενική της Ιδιότητας** στο *cerva*.
- dono: **Δοτική Κατηγορηματική του σκοπού (λατινισμός)** από το *data erat*.